

ЄВРОКОНВЕРГЕНЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

ВАЛЕРІЙ ПАРХОМЕНКО,
професор кафедри теорії бухгалтерського обліку НАСОНА, засл. економіст України, доктор економічних наук, професор

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (далі – МСФЗ) в останні 15–20 років отримали значний розвиток, визнання і застосування в багатьох країнах світу. Цьому сприяли зусилля і зацікавленість міжнародних, наднаціональних і національних органів сфери регулювання бухгалтерського обліку, а також підприємств, корпорацій, наукових кіл і професійних об'єднань. Доречно згадати плідну роботу Міжурядової робочої групи експертів з міжнародних стандартів обліку та звітності ООН (ISAR UNCTAD) і Ради з МСФЗ, конкретику дій Міжнародної федерації бухгалтерів і Світового банку, визнання Лондонською, Нью-Йоркською та іншими фондовими біржами МСФЗ як можливого інструменту подання відповідної інформації емітентами, укладення угоди про конвергенцію американських GAAP і МСФЗ, прийняття Європарламентом і Радою Регламенту №1606/2002 про безпосереднє застосування певним сегментом компаній МСФЗ.

Основні напрями (підходи) застосування МСФЗ були узагальнені і схвалені Міжнародним конгресом національних регуляторних органів (Лондон, 2007 р.) і передбачали:

- 1) прийняття МСФЗ в якості національних;
- 2) розробку національних стандартів на основі (гармонізованих) МСФЗ;
- 3) конвергенцію (наближення) національних регламентів бухгалтерського обліку.

В Україні з урахуванням означених тенденцій щодо застосування МСФЗ у 1998 році Урядом була затверджена і за кілька років виконана Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів шляхом розробки, затвердження і запровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, які в цілому не суперечили (відповідали) МСФЗ. З 2012 року для певної категорії підприємств України передбачено обов'язкове, а для інших – добровільне застосування МСФЗ (усього це менше 1% всіх юри-

дичних осіб).

З урахуванням сталих тенденцій поширення МСФЗ можна було очікувати оновлення (удосконалення) порівняно давніх (1978 і 1983 р.р.) директив Ради ЄС щодо річної та консолідованої фінансової звітності компаній на засадах МСФЗ. 26 червня 2013 року на зміну вищезазначеним директивам ухвалена Директива Ради 2013/34/ЄС про річну і консолідовану фінансову звітність, сфера застосування якої поширюється на діяльність усіх підприємств (крім тих, на які поширено Регламент №1606/2002 – а це лише 0,1% усіх суб'єктів господарювання). Країни-члени ЄС можуть своїм законодавством запроваджувати лише ті варіації, які визначені цією Директивою.

Проте важливий висновок щодо оцінки нової Директиви засвідчує залишення (додаткове утворення) значних розбіжностей з МСФЗ.

Україна нещодавно уклала Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, з якої випливає зобов'язання імплементувати законодавство України з бухгалтерського обліку з Директивою Ради 2013/34/ЄС. А це означає, що в Україні, національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку якої гармонізовані з МСФЗ, має відбутися **Євроконвергенція** бухгалтерського обліку або наближення (усунення розбіжностей, приведення у відповідність) національних стандартів до Директиви ЄС. Загальні завдання з цього напрямку затверджені Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. №847.

Однак важливо звернути увагу на наступні організаційно-методологічні складові виконання цього завдання.

Євроконвергенція національної системи бухгалтерського обліку як сукупність заходів з імплементатії (включення/виключення норм до/з національного регламенту з бухгалтерського обліку з метою усунення розбіжностей) потребує виконання нормопроектної роботи з розподілом на окремі етапи її практичної реалізації.

На першочерговому етапі належить підготувати і прийняти (затвердити) зміни до законів України, указів Президента України, актів Кабінету Міністрів України в частині перегляду (формування) норм і положень з бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Зокрема, змінювати потрібно Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» в частині орієнтирів національних стандартів, складу річної фінансової звітності тощо.

Наступний етап пов'язаний з виконанням низки заходів з підготовки пропозицій з перегляду підзаконних актів регуляторних органів (Мінфін, інші). В залежності від ступеня сприйняття та очікування професійним середовищем, керівництвом і фахівцями підприємств та складності підготовки проектів відповідних нормативно-правових актів для цієї низки заходів доцільно передбачити наступну послідовність виконання плану імплементації.

Спочатку протягом кількох місяців виключити (вилучити) норми щодо деяких відсутніх у Директиві варіантів (елементів облікової політики) оцінки, обліку і процедур, форм фінансової звітності та/або окремих показників з них, зокрема, щодо методів оцінки активів і зобов'язань, податку на прибуток, вилучити сегментну звітність, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, застосування МСФЗ/МСП для малих підприємств, скоротити коло юридичних осіб, які складають консолідовану фінансову звітність. При цьому свідомо не включати до національного регламенту з бухгалтерського обліку передбачений Директивою один з варіантів оцінки запасів метод ЛІФО як такий, що ускладнений у

застосуванні та не отримав поширення на підприємствах України, а також як такий, витрати на застосування якого не виправдовують (перевищують) вигоди від отриманої з його використанням інформації. Виконання перелічених кроків (пропозицій) з імплементації є позитивно очікуваними у професійному середовищі і сприятиме зменшенню витрат на ведення бізнесу.

Протягом наступних 6-10 місяців необхідно підготувати і схвалити зміни до національного регламенту з бухгалтерського обліку, що спричинять збільшення обсягу фінансової звітності та облікових процедур і будуть пов'язані з додатковими витратами бізнесу. Це, зокрема, стосується запровадження у складі річної фінансової звітності Приміток для малих підприємств, Звіту керівництва для середніх і великих підприємств.

Окремим важливим заходом слід позбутися орієнтації бухгалтерського обліку на забезпечення обліковими записами і процедурами створення недостовірної та антинейтральної інформації в результаті дотримання податкових норм і положень, які несумісні з принципами, правилами і процедурами бухгалтерського обліку.

Навчальні заклади в учбових програмах підготовки магістрів з обліку та аудиту мають передбачити вивчення європейського бухгалтерського обліку.

Реалізація означених заходів сприятиме успішному виконанню Угоди про асоціацію, розвитку української економіки на засадах європейських стандартів господарювання, забезпеченню кращих стандартів життя.

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

**Бухгалтерський
облік і аудит**

Перше професійне видання в незалежній Україні

Журнал визнако ВАК України як професійне видання з бухгалтерського обліку та аудиту (постанова Президії ВАК від 22.12.2010 р. № 1-05/8)

Передплатний індекс у каталозі періодичних видань ДП «Преса»

74053

**Двадцять
років з
читачам!**

